

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Deus est omnino simplex, & expers compositionis realis paßiuæ. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

compositionis. Ratio est, quoniam non assignabitur ratio positiua à cæteris distincta, in qua consistit ratio simplicitatis: maxime, quia simplicitas, ut initio dixi, est modus quidam unitatis perfectæ: unitas autem non addit rationem positiuam distinctam à ratione entis: & si præcisa quauis alia ratione formali positiua concipiamus substantiam alicuius rei, cum sola negatione compositionis, habemus notionem simplicitatis. Ex quo etiam, patet utrum perfectio positiua, quam simplicitas connotat, sit substantialis hoc est, concepta per modum substantiæ, siue essentiæ, an attributalis: dicendum quippe est esse substantialem: quoniam, ut patet ex dictis, est modus unitatis, quæ immediate competit essentiæ, qua essentia est, ante omnem rationem attributalem: atque adeo non est vlla ratio attributalis positiua nostro intelligi modo prior simplicitate, semper autem subiectum à negatione connotatum est prius ipsa. Et hoc modo intelligi debet Caietanus prim. part. quæstione vndecim. articul. prim. quatenus vult simplicitatem esse modum essentialem, & non attributum, ut enim sibi non contradicat, intelligi debet de ratione connotata, non de formaliter significata. At cum essentia diuina, etiam sub præcisa ratione essentiæ, vendicet plura prædicata, verbi gratia rationem substantiæ, spiritus, vitæ, & similia, quodnam ipsorum censetur esse immediata ratio, ac fundamentum huius negationis? Respondeo esse rationem actus puri, siue entis per essentiam, quæ est doctrina sancti Augustini libro vndecim. de ciuitate capit. decim. ubi indagans rationem simplicitatis sic ait: *Propter hoc itaque natura dicitur simplex, cui non sit aliquid habere, quod vel possit amittere, vel aliud sit habens, aliud quod habet*, quibus verbis explicat rationem actus puri, ac per essentiam, prioribus ratio actus puri: nam soli naturæ, quæ est actus purus, non est aliquid habere, quod possit amittere, ubi. n. est permissio potentialitatis, est etiam non repugnantia, ut amittatur id, quod habetur: posterioribus vero ratio entis per essentiam: in solo enim ente per essentiam non est aliud habens, & id, quod habet. Quod clarius adhuc expressit eodem capit. ad finem his verbis: *Secundum hoc ergo dicuntur illa simplicita, quæ principaliter, verèque diuina sunt, quod non aliud est in eis qualitas, aliud substantia: nec aliorum participatio- ne vel diuina, vel sapientia, vel beata sunt.* Ne-

gatio aletatis secundum perfectiones non nisi in ratione actus puri fundatur, qui impermiste, & in confusè est totum, quod est: negatio etiam participationis non nisi in essentia conuenire potest. Ex quibus patet simplicitatem, quatenus est attributum ab alijs distinctum, in sola compositionis negatione consistere, an vero sit perfectio simpliciter, cuius occasione authores dubitant de significato eius formali, dicam ex instituto libr. 4. tractat. de perfectione Dei, ubi explicabo utrum negationes possint habere rationem perfectionis simpliciter.

Deus est omnino simplex, & expers compositionis realis passiuæ.

C A P V T II.

D eum esse omnino simplicem est certa fide tenendum, nam, quamuis non cõrteatur expressè in sacris literis, habetur tamen ex diffinitione Concilij generalis Lateranensis 4. & refertur capit. firmiter, de summa Trinitate, ubi diffinitur Deum esse vnā essentiam, substantiam, siue naturam omnino simplicem. Consentiunt Patres præter relatos capite præcedenti, & inferius referendos capite decimo quinto, Deum dicit simplicissimum Cyrill. Alexandrin. libr. decimotertio Theaur. capit. secund. & libr. decimoquarto capite 1. & 3. summe simplicem Augustinus libr. sext. de Trinitate capit. 6. & libr. septim. capit. prim. Richardus Victor. libr. secund. de Trinitate capit. decimoseptim. & 20. & libr. 5. capit. 1. mere simplicem Bernard. li. 5. de considerat. capit. 7. primum, & purissimum simplex, idem Bernardus sermon. 81. in Cantic. initio, super omnem simplicitatem Theodorus Cypari. Theodorus siotam decad. decim. capit. quart. & Athanasius Dialogo primo de Trinitate non longe à principio: consensit tota Theologorum schola: qui, licet dissentiant in explicanda ratione simplicitatis diuinæ, nihilominus absolute eam tanquam ex fide certam tradunt, ac defendunt. Potest vero etiam mediate deduci ex sacris literis argumētis à priore ac posteriore. A priore quidē ex eo, quod Deus Exod. 3. dicitur *qui est*, quo verbo, ut in superioribus ostendi, significatur summa actualitas essendi, ita ut Deus sit ipsum esse suum, cum summa vero actualitate cõpositio passiuæ realis

Caietanus

Augustinus

I.

Cous. Lateran.

Cyrill. Alex.

Augustinus.

Richard. Vict.

Bernard.

Theodorus.

Cypar. siot.

Athanasius.

Exod. 3.

realis coherere nequaquam potest, ut infra deducam. A posteriore vero ex eo, quod scriptura prædicant Deum immortalem, & immutabilem, omne vero compositum est mutationi obnoxium saltem quoad primam inceptionem, ac definitionem: nam constare debet potentia, & actus: omnis vero potentia passiva est principium mutationis, & corruptionis, ut ait Philosophus libr. non. Metaphys. tex. 17. Accedit, quod nullum compositum esse potest causa prima: omne vero illud ens subest arbitrio, & potentia causa primæ, & consequenter saltem respectu eius est obnoxium corruptioni. Est & aliud argumentum à consuetudine diuinarum literarum: quæ cum de Deo loquuntur, indifferenter vtuntur nominibus concretis, & abstractis: dicitur enim Deus, vita, lux, charitas, sapientia, Ioannis 1. 4. & 14. & primæ Ioannis 5. apud nos autem simpliciora vocari solent nominibus abstractis: neque proprie loquendo substantiæ compositæ abstractis nominibus significantur: hic vero vsus, ut notat Albertus 1. p. tract. 4. quæstion. 20. m. 4. & Diuus Thomas 1. p. quæstion. 3. artic. 3. ad primum, & sæpe alibi, est ad indicandam simplicitatem diuinam. His, & alijs medijs sumptis ex principijs fidei facile ostenditur Deum esse simplicem omnino, & realis compositionis expertum.

II. Vt autem hoc ipsum ex ratione, & lumine naturali ostendatur, explicandi gratia proponam aliquot obiectiones, quas priusquam dissoluam, argumentis ex natura petitis idem dogma fidei confirmabo. Primo itaque obijcitur: Deo conuenit ratio totius: hæc autem necessario supponit compositionem, totum enim dicit ordinem ad partes, ex quibus componitur, ut constat ex Philosopho libr. 1. Physicorum text. 17. & libr. 4. text. 43. asserente totum nil aliud esse, quam congregationem partium: ergo etiam conueniet ratio compositi. Maior propositio ostenditur. Nam totum ex eodem Aristotele libr. 3. Physicorum text. 63. & libr. 4. text. 45. & libr. 5. Metaphys. text. 31. Est id, cui nihil deest, ideoque totum, atque perfectum sunt idem, ut concedit ipsemet Philosophus libr. 3. Physicorum text. 64. & libr. prim. de celo text. tert. & prædicantur de eodem, ut notat Themistius ad citatum locum Physicorum. Cui rei fauere videbitur modus loquendi Patrum, qui frequenter asserunt totum Deum esse sapientiam, totum iustitiam, quibus indicant non absurde tribui Deo rationem totius, eos vero referam

tract. 5. c. 6. n. 4. Secundo simplicitas dicit limitationem essendi, & ideo inter creaturas composita sunt perfectiora simplicibus, quia partes simpliciores totis sunt illis imperfectiores: Deo autem tribuendum est id, quod est perfectius: quare tribui debet ratio compositi. Tertio ubi est ratio prioris, ac posterioris in vna, eademque re, necessario admittenda est compositio: sed in Deo prior est essentia, quam attributa: prior essentialia, quam notionalia: hæc autem omnia sunt vnus, idemque Deus: ergo deitas est capax compositionis. Vltimo plura esse vnum aliter, quam compositione repugnat, personæ autem diuinæ sunt simpliciter plures, & simul sunt vnum: ergo per compositionem. Patet maior, nam plura sub ratione plurium repugnant sub ratione vnitatis: ergo considerari debent quatenus vniuntur, non possunt vniri manendo plura actu, sed manendo vnum actu ratione totius, in quo vniuntur: hoc autem necessario inuehit compositionem.

His non obstantibus, dico ipso etiam lumine naturali probari Deum esse simplicem, & realis compositionis expertem. Quam sententiam ex imperfectionibus compositionis realis cum diuina perfectione pugnantibus ostendit Anselm. in monol. cap. 16. & in prolog. cap. 18. Altfiodorens. libr. 1. sum. cap. 2. quæst. 1. Alenf. 1. p. q. 5. m. 1. Albert. tract. 4. q. 20. m. 1. & 3. & in 1. d. 8. art. 22. D. Tho. 1. p. q. 3. ar. 7. li. 1. contra Gentes, c. 18. & sæpe alibi. Aegy. in 1. d. 8. 1. p. secundæ partis principalis qu. 4. Henr. in sum. ar. 29. q. 8. Richard. in 1. d. 8. ar. 3. q. 1. Scot. q. 1. §. Secundo proba. Dur. 2. p. distinctionis q. 1. Heruæus q. 2. Bass. q. 2. ar. 1. Andreas de Nou. Castr. q. 2. conclus. 2. & Abulens. q. 8. in cap. 28. Deut. ex quibus feligam rationes, quæ efficaciores videbuntur, & in vnam redigam in hunc modum. Compositum necessario includit potentialitatem, possibilitatem, siue contingentiam, dependentiam, & causalitatem passiuam ab intrinseco, & extrinseco, rationem diuersitatis, prioris, ac posterioris, tum inter partes secum inuicem comparatas, tum et inter ipsas, & compositum: hæc autem omnia repugnant perfectionibus diuinis: ergo ipsa quoque compositio repugnat. Vraq; præmissa est seorsim probanda discurrendo per singula. Includi vero in composito potentialitatem partium ad inuicem, vel saltem vnius ad alteram, & insuper cõparatione totius patet: in primis vero partium inter se, quoniam repugnat eis simul vnum, & multa sub eadẽ ratione: atque adeo si nulla partium sit potentia, sed omnes sunt actus, erunt plura, & vnus actu, scilicet compositum,

III.

Anselm.
Altfiodor.
Alenf.
Albertus.
S. Thom.
Aegy.

Henricus.
Richardus.
Scotus.
Durand.
Heruæus.
Bassol.
Nou. Castr.
Abulens.

Aristot.

positum, & partes: non repugnabit autem, si sit vnum, ac multa diuersimode sumpta, hoc est secundum potentiam, & actum: quæ ratio sumitur ex Aristotele libro prim. Physic. text. viges. prim. asserente antiquos Philosophos deceptos, quia non videbant neququam repugnare vnum, & multa diuerso modo accepta nempe secundum actum, & potentiam: quod dicto supponit repugnare, nisi hoc modo accipiantur. Et confirmatur, quoniam sublata potentialitate vnius entitatis ad aliam non potest ab ipsa actuari, & consequenter neque cum ipsa adunari ad constitutionem totius: posita vero potentialitate adest capacitas receptiua illius, vel saltem realis coniunctionis ad ipsam; quapropter dixit Philosophus libr. 2. de anima. tex. 7. non esse querendum cur ex potentia, & actu fiat vnum: quia scilicet potentia, utpote imperfecta, ex naturali propensione, atque aptitudine appetit proprium actum: & hic, si est incompletus, suo pte pondere etiam sese inlinuat in gremium potentia, ut ex utroque totius compositi perfectior, & aequalior entitas existat. Ex hoc etiam sequitur vtriusque partis potentialitas respectu totius: vtraque enim appetit suam perfectionem, & actualem existentiam totius, quam inadæquate participat: propter quod dixit idem Philosophus libr. 3. Physicor. tex. 66. partem esse materiam totius, quia omnes, ac singulæ partes habent modum potentialem respectu totius, & ob eandem causam totum est formalius, ac perfectius partibus: & ideo totum esse formam, partes vero materiam dixit Aristoteles libr. 2. Physic. text. 31. & libr. 4. text. 49. & libr. 5. Metaph. text. 2. & libr. 7. text. 35. quia scilicet, quemadmodum forma est actus, materia potentia, ita partes habent esse potentiale, & imperfectum comparatione totius, quod habet esse formale, & perfectum, nempe completum in suo genere sine potentialitate ad ulteriorem perfectionem intrinsecam sibi: nam homo iam non est in potentia ad esse hominis, sicut vtraque eius pars secundum se considerata. Conuenire quoque composito possibilitatem, siue contingentiam constat, quoniam hæc oritur ex potentialitate: nam potentia passiva non necessario coniungitur cum actu, cuius est potentia, sed est indifferens ad ipsum, atque eius priuationem: quare, cum compositio necessario exigat potentiam passiuam in partibus, infert quoque possibilitatem, & contingentiam totius: Et confirmatur, quoniam compositum ne-

Aristot.

quit esse necessarium, nisi partes quoque ex se necessariae sint, quandoquidem illis desinentibus totum quoque desinit: nihil autem potentiale est necessarium ex se, hoc enim est solum actus purus, qui non ex alio, sed ex se ipso semper est: quare, si in partibus est potentialitas, necessario erit contingentia in toto. Ex eodem vero principio sequitur causalitas passiva, & dependentia à causa extrinseca: nam, quod congens est, nequaquam habet esse ex se, sed ab alio extrinseco reducete eius possibilitatem, & indifferentiam ad actum essendi: & ideo necessario subest actioni, & causalitatis agentis extrinseci. Præterea vero habet dependentiam intrinsecam ad ipsas partes mediatam, & immediatam: mediatam, quoniam partes sunt sibi mutuo causæ, quidquid autem est causa entitatis intrinsecæ alicui rei, ipsius quoque causa dicenda est: quare partes, dum sibi mutuam præstant opem, & causalitatem totius quoque causæ mediate dici possunt. Immediatam vero habent, quoniam se ipsas communicando integrant esse totius, quam dependentiam siue causalitatem vocat materiam Aristoteles, & cum secutus Diu. Thomas 1. p. q. 65. art. 2. in corpore, & alij plerique, quam dependentiam totius à partibus recte explicat Anselm. in Monologio cap. 16. *Omne compositum, inquit, in quibus, ut subsistat, indiget his, ex quibus componitur, & illis debet quidem quod est, quia quidquid est, per illa est, & illa quod sunt, per illud non sunt: & idcirco penitus summum non est.* Ex hac vero dependentia totius à partibus ostenditur etiam mediata dependentia ipsius ab agente extrinseco, tum quia partes ipsæ, saltem quæ est potentia, non possunt esse à semet ipsis, sed actione agentis extrinseci: tum vero quia non habent vim actiuam se mutuo copulandi: namque licet actus: & potentia se ipsis vniantur formaliter, non tamen actiue, sed exigunt externum agens, à quo efficienter copulentur: ut videre est in omnibus compositis naturalibus, quæ sunt actione principij extrinseci: & ideo recte dixit: Philosophus libr. prim. de generatione animalium capite vigesimo ex his fieri posse vnum, quorum alterum agens, alterum vero patiens est. Ratio vero diuersitatis prioris, ac posterioris est manifesta: diuersitatis quidem partium inter se, quoniam habent rationem multitudinis, & ratione ipsarum totum, quod est vnum compositione, est multa secundum quid: præterea quia non sunt idem inter se: si enim essent idem, periret ratio

actus,

S. Thom.

Anselm.

Aristot.

actus, ac potentia: repugnat enim idem respectu sui habere rationem actus, ac potentia: at secundum Philosophum libr. quinto Metaphys. cap. nono idem, ac diuersum opponuntur: ideoque partes necessario sunt diuersae inter se: diuersitas autem ipsarum à composito est perspicua: nam, licet sit problema Philosophicum, an partes simul sumptae distinguantur à toto, tamen apud omnes constat singulas per se à composito re ipsa differre. Ex ipsa vero diuersitate colligitur etiam ratio prioris, ac posterioris: nam ex multis, ac diuersis dissipatis, & absque ordine sumptis non fit vnum per se: composita vero naturalia sunt entia per se, atque adeo in ipsorum compositione debet esse ordo: hic autem necessario inuehit rationem prioris, ac posterioris. Deinde probatur eadem ratio prioritatis inter partes: quoniam altera est potentia, altera actus: semper autem actus est prior potentia, item vel sunt sibi mutuo causae, vel saltem vna causa alterius: inter causam vero, & causatum est ordo prioritatis, vt constat ex postpradicamentis. Respectu quoque totius habent rationem prioritatis quasi materialis, & sunt posteriores secundum rationem esse formalis, vt enim docet Aristoteles libr. septim. Metaphys. text. trigessim. quint. & trigess. nono & libr. quart. Physicor. text. 49 prioritas totius ad partes est prioritas formae ad materiam, prioritas vero partium respectu totius est prioritas materiae ad formam. Denique respectu causae extrinsecae copulantis partes, & totum producetis necessario habet ordinem posterioris ad prius.

IV. Iam vero omnes has imperfectiones repugnare cum perfectione diuina satis constat ex superioribus: breuiter tamen per singulas discurrendo probanda est assumptio propositi syllogismi: actus purus excludit potentialitatem: necesse esse tollit contingentiam: causa prima passiuam causalitatem, ac dependentiam: ipsum esse per essentiam, diuersitatem: primum ens refugit ordinem posterioris respectu alterius: Deus est actus purus, ipsum necesse esse, causa prima, ens per essentiam, ac primum: quare non est vilo modo capax earum imperfectionum, quae ex compositione nascuntur. Assumptio probata est in superioribus: maior vero propositio quoad omnes sui partes est perspicua: solum forte erit opus exponere quomodo diuersitas intrinseca pugnat cum ente per essen-

tiam: id vero deducitur in hunc modum: ens per essentiam totum suum esse, ac perfectionem habet à se, & ex se, nec vlli alij debet vt sit, vel vt hoc, aut illud sit: ideoque impossibile est, vt constet partibus à se ipso, & inter se diuersis: à se ipso, quoniam cum compositum, vt ait Diuus Anselmus supra citatus, partibus debeat quod est, iam non habet esse à se, sed debet alijs: rursus si partes re ipsa sunt diuersae, altera caret perfectione alterius, quam per mutuam vñionem participat: atque adeo non est ens per essentiam, sed per participationem, & consequenter ipsum compositum: nam repugnat, vt ens per essentiam constet ex entibus per participationem, siquidem perfectionem, quam habet non ex se, sed ex partibus habet: & ideo, si haec est per participationem, querendum est aliud ens per essentiam, à quo totum, ac partes habeant esse per participationem.

V. Circa illud autem, quod in eadem propositione dicitur, causam primam excludere passiuam causalitatem: occurret aliquis dicendo, causam primam solum excludere causalitatem passiuam in eo genere, in quo est causa prima: Deum vero esse solum causam primam efficientem, finalem, & exemplarem, non vero formalem intrinsecam, aut materialem, ideoque non repugnare, vt constituatur ex partibus, & habeat modum quandam causalitatis passivae ratione earum: quandoquidem dependentia à causis intrinsecis non tollit rationem primae causae extrinsecae, vt videre est in caelo, quod inter corpora est causa prima suo modo vniuersalis, & nihilominus est compositum naturale. Verum argumento illo vsus est Ambrosius in symbolum Apostolorum cap. 1. *Deus, inquit, compositus esse non potest, cum aliqua eo anteriora praexistisse putari nefas sit, nihilque quod ab eo factum non sit, & ante illum* Origenes libr. 1. Periarthon. cap. 1. his verbis: *Deum, qui omnium est principium, compositum esse non est putandum, ne forte priora illo principio inueniantur elementa esse: ex quibus compositum, est omne quidquid illud est, quod compositum dicitur. Neque responsio assignata tollit vim argumenti: alia est enim ratio causae simpliciter primae, alia primae secundum quid, vt est caelum: etenim causa prima secundum quid, vt non excludit concursum actiuum causae primae, à qua dependet, ita neque causalitatem veluti materialem partium.*

At causa

Anselm.

Ambrosius.

Origenes.

Aristot.

IV.

At causa simpliciter prima debet esse absoluta ab omni prorsus dependentia ab alia causa, nam, si ab alia dependeat in quouis genere, ita ut eius existentiam supponat, nequaquam poterit esse causa efficiens illius, & consequenter, cum eo admissio detur aliquis effectus independens ab ipsius causalitate actiua, iam ipsa non erit causa prima efficiens, respondebit aliquis ex eo, quod pars componens primam causam non dependeat ab ea efficienter, non sequi dari effectum aliquem causæ efficientis independentem à prima causa: nam pars ea erit ex semetipsa, & ideo non erit effectus illius causæ efficientis. Hæc tamen responsio non satisfacit argumento: nam, ut supra probatum est, saltem ea pars, quæ habet rationem potentia, indiget virtute causæ efficientis, ut sit, nullum enim ens potentialitati immissum ex se ipso est. Denique dependentia à partibus, ut dictum est supra, arguit dependentiam à causa extrinseca efficiente copulante easdem partes, ac producente totum compositum: hæc autem dependentia omnino dissolvit rationem causæ primæ.

VI.

Pro solutione primi argumenti observandum in toto, ac parte reperiri duplicem rationem perfectionis cum duplici imperfectione, nam in parte est simplicitas, non enim oportet omne componens esse compositum, sed deveniendum est tandem ad aliquid simplex, & re ipsa incompositum: at cum hac perfectione coniuncta est maxima imperfectio partis, quæ habet rationem essendi incompletam. Contra vero totum habet quidem complementum suum, sed caret simplicitate, & ideo ratio utriusque repugnat Deo, nec potest de illo formaliter significari: ut recte docuit Clem. Alexand. lib. 5. Stromat. cap. 5. Verum, quia ratio totius propter rationem complementi magis accedit ad perfectionem, interdum usurpatur à Patribus in divinis per metaphoram, quatenus solum excludit rationem incompleti, siue partis: & ita, cum dicunt Deus totus est sapientia, aut iustitia, non significant esse compositum, sed negant à divina sapientia, aut iustitia rationem partis: non enim ita Deus est sapiens, ut aliquid ipsius sit sapientia, aliquid autem minime, sed ita ut ipse, & quidquid idem cum ipso, aut in ipso est, sit sapientia, atque iustitia: qui loquendi modus non oppugnat, imo potius confirmat simplicitatem. Ad argumentum itaque neganda est assumptio: ad cuius confirmationem sumptam ex Patribus patet solutio ex dictis: ad eam vero, quæ

Clem. Alex.

ex Aristotele adducitur dicendum per eam descriptionem, totum est, cui nihil deest, explicari solum id, quod est perfectionis in toto, & ratione cuius est idem cum perfectio: verum non esse adæquatam, nisi subintelligatur aliquid, per quod restringatur ad veram ac propriam rationem totius: nempe cui nihil deest, hoc est nulla partium suapte natura requisitarum ad constitutionem unius entis per se: nam, cum totum, & partes sint correlatiua, consistere nequit vera descriptio totius absque partibus: hoc autem modo totum, ac perfectum non sunt semper idem, nam perfectum latius patet, quam totum, nec Aristot. absolute dixit totum, ac perfectum esse idem: sed aut idem penitus, aut proxima natura, ut constat ex 3. Phys. tex. 64. Ad quem locum Themistius ait totum dici facta relatione ad partes, perfectum vero ad finem: quia scilicet nihil superfit extra, quod perfectum non includat. Quin vero addo cum Div. Thom. cap. 2. de divinis nominibus, initio, perfectum ex prima impositione, qua significat rei inceptum complementum, ac finem, non minus repugnare Deo, quam rationem totius, ut ostendam in tractatu de perfectione Dei: at vero, secundum communem acceptionem, qua usurpatur à Theologis pro eo, cui nihil deest abstracto à ratione factionis, & compositionis, Deo competere, distinguam eam à propria ratione totius de qua agimus. Secundi quoque solutio constat ex dictis: ita enim tribuendum est Deo id, quod perfectionis est in rebus creatis, ut tamen removeantur imperfectiones annexæ: at cum perfectione, siue complemento totius est ratio coniuncta compositionis, quæ est maxima imperfectio, & ideo non debet tribui Deo completa, ac propria ratio totius, aut partis, sed utriusque perfectio: hoc est simplicitas conueniens partibus, & perfectio, complementumque totius.

Aristoteles.

Themistius.

S. Thom.

VII.

Pro tertij solutione suppono, ubi non interuenit vera, ac propria distinctio ex natura rei, non esse plura simpliciter, & consequenter nec veram rationem partis, ac totius, aut verum ordinem prioris, ac posterioris: siquidem quæ sunt idem ex natura rei, sunt unum simpliciter: unius vero ad se non est ordo, neque causalitas, aut compositio. In divinis autem triplex ordo considerari potest: aut ordo rationis inter attributa, quomodo concipimus substantiam priorem potentia, siue virtute, & hanc priorem operatione, concipimus etiam sapientiam priorem charitate

Dei, &

Dei, & hanc priorem iustitia: aut ordo-
tem rationis inter perfectiones essentielles,
& proprietates notionales, verbi gratia
inter essentialia diuinam, ac paternitatem,
inter sapientiam, & filiationem: aut ordo
originis inter personas, qui dici potest re-
alis, quatenus est idem cum relationibus
ipsis originum. Primus ac secundus ordo
non arguit veram, & actuale pluralita-
tem: & consequenter neque ordinem pri-
oritaris actualis, qualis cernitur in compo-
sitis actualibus: & ideo deitas cū sapientia,
aut utraque cum paternitate, aut filiatione
non faciunt compositionem: vt recte
docet Diuus Thom. q. 7. de potentia art. 1.
ad decimum, & in 1. d. 33. q. 1. ar. 1. & ratio,
quam indicat, est, quoniam relationes non
faciunt compositionem secundum suas ra-
tiones formales abstrahendo à modo ef-
fendi, nam secundum rationes formales
præcisè possunt coincidere in idem esse in-
ter se, & cum substantia, at secundum esse,
quod habent in creaturis distinctum ab
esse substantiæ, dicuntur inesse, & hoc
modo faciunt compositionem ex substan-
tia, & accidente: at in diuinis non est
diuersitas penes ipsum esse, sed est v-
num, atque idem esse essentialis, attribut-
orum, ac relationum, ideoque non potest
esse vera, ac propria compositio.

VIII.
Thom.

Ad vltimum respondetur cum Diuo
Thoma quæst. 7. de potentia art. 1. ad de-
cimum & in 1. d. 8. qu. 4. art. 1. ad quartum,
personas diuinas dupliciter considerari: v-
no modo quatenus comparantur ad essen-
tiam, cum qua sunt idem re, & hoc patet
non esse compositionem: alio vero mo-
do quatenus comparantur ad inuicem, &
sic comparantur vt distinctæ, non vt adu-
natæ: & propter hoc neque ex hac parte
potest esse compositio: nam omnis com-
positio est vnio. Ex quo patet non ex quâ-
uis pluralitate, & vnitate colligi composi-
tionem, sed ex pluralitate rerum, quæ v-
nitione coalescunt in vnum ex ipsis consti-
tum, ita vt id concipi nequeat etiam ab-
stractione præcisionis absque inclusione
ipforum plurium: quod est euidentius ex
terminis, totum enim, siue compositum
includit intrinsece componentia: perso-
næ autem diuinæ ita sunt vnum in essen-
tia, vt hæc nostro intelligendi modo sit
illis prior, & concipi perfecte possit quoad
omnia essentialia abstrahendo à personis,
& habeat vnitatem independentem ab
eisdem: vnitas vero compositi est poste-
rior partium coitione ad illius constitui-
onem. Itaque diuinarum personarum

vnitas in essentia non resultat ex vnio-
ne vnus cum altera: & ideo non est
vnitas compositionis, sed participatio-
nis eiusdem numero formæ communis
omnibus secundum rem. His positis ad
argumentum respondeo, si in maiore
vox illa, plura, sumatur substantiue,
concedi posse, verum in eo sensu falsam
esse assumptionem, quoniam personæ
diuinæ sunt vnum substantiue, non plu-
ra: si verò vox eadem sumatur adie-
ctiue, falsa est maior propositio: quo-
niam non repugnat pluralitas suppo-
sitorum cum vnitate naturæ absque com-
positione, vt explicatum est. Ad proba-
tionem respondeo plura adiectiue repu-
gnare vnitati vnus adiectiue, non vero
substantiue sumpti, vt patet in exemplo
communiter adhiberi solito: nam si v-
nus idemque candor per miraculum
ponat à Deo in tribus subiectis numero
distinctis, erunt tria alba adiectiue, & v-
num substantiue, non quidem vnitate re-
sultante ex plurium vnitione, aut compo-
sitione, sed vnitate communicationis eius-
dem numero formæ: & ita, quæ hoc mo-
do vnum sunt, non dicuntur vniri, neque
vilo intermedio nexu copulari, & ideo
non est in ipsis vnio, sed vnitas, quamuis
in hoc exemplo sit aliqua differentia: nam,
si comparentur subiecta inter se in ratione
candoris, nequaquam habent vnionem,
aut compositionem, sed vnitatem: & quo
ad hoc est aliqualis similitudo inter ipsa, &
supposita diuina quoad vnitatem in essen-
tia: Verum, si considerentur, vt singula
cum candore copulantur tunc habent v-
nionem, & patiuntur compositionem, quæ
dicitur subiecti, & accidentis, & quoad hoc
deficiunt à similitudine Hypostaseon di-
uinarum, quæ propter summam identi-
tatem cum essentia non faciunt

cum ea compositionem,
vt dictum est.

(.)